

Nr 589

Av fru **Kristensson m. fl.**, om arbetsvärdering beträffande vissa tjänster inom det statliga avlöningssystemet.

Likalönsfrågan eller — med användande av likalönskommitténs år 1953 givna definition — frågan om »lika lön för man och kvinna för likvärdig arbetsuppgift» har åtskilliga gånger varit föremål för riksdagens behandling utan att frågan hittills nått en lösning. Det omfattande utredningsarbete, som under åren 1947 till 1953 utfördes av den statliga likalönskommittén, vilken tillsattes efter riksdagens år 1946 gjorda anhållan om utredning, sedan vid samma års riksdag motioner väckts därom av riksdagens samtliga kvinnliga ledamöter, har som bekant aldrig efter inkomna remissvar framlagts i proposition.

I Kungl. Maj:ts proposition till 1958 års riksdag angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster, nr 158, uttalade föredragande departementschefen att vid ett godtagande av den förhandlingsöverenskommelse, som då träffats om lönegradsplaceringen för vissa tjänster inom fångvården och mentalsjukvården, »komme, i enlighet med likalönskommittén, lika lönegradsplacering för kvinnliga och manliga tjänster med samma arbetsuppgifter att genomföras». Enligt departementschefens mening borde, med den ordning för behandlingen av frågor om ändrad lönegradsplacering av tjänster som 1956 års riksdag godtagit, »även lönegradsfrågor i övrigt, som behandlats av likalönskommittén, främst betraktas som förhandlingsfrågor». Detta ställningstagande innebär bl. a., att för flertalet s. k. kvinnliga tjänster, d. v. s. de som ligger under den manliga bottenlönegraden, borde likalönsfrågan lösas genom förhandlingar. Enligt departementschefens mening synetes därför »likalönskommitténs betänkande i och för sig ej böra föranleda någon vidare åtgärd».

Även om man är beredd att i regel acceptera förhandlingsvägen som den riktiga, torde det vara orealistiskt att tro att de resultat som därvid kan uppnås inom överskådlig tid skulle kunna åstadkomma den rättvisa i lönehänseende, som vi motionärer eftersträvar, i varje fall icke förrän en objektiv arbetsvärdering inom det statliga lönesystemet lägges till grund för löneförhandlingarna. Vi är visserligen medvetna om svårigheterna att nå full objektivitet vid en arbetsvärdering utan att vissa subjektiva nyanser påverkar densamma, men självfallet bör så långt möjligt är objektivitet eftersträvas. En sådan arbetsvärdering under medverkan av de berörda förhandlingsparterna, vilken här förordas, skulle systematiskt ställa tjänster

inom de lägre och inom mellanlönegraderna i relation till varandra, såväl vad avser tjänster inom respektive grupp som grupperna emellan, varvid vid denna bedömning hänsyn skulle tas i fråga om t. ex. teoretiska kunskaper, praktisk erfarenhet, ansvar, psykisk påfrestning, fysisk ansträngning och arbetsförhållanden. I den mån efter vidtagen sådan arbetsvärdering lönejusteringar kommer att visa sig erforderliga bör detta givetvis bli en förhandlingsfråga, vilken inom ramen för statens resurser måste ges hög prioritet.

Är man på det klara med att likalönsprincipen de facto inte är genomförd över hela linjen inom den statliga sektorn, vilket torde vara ostridigt och vilket också omvitnats av företrädare för olika politiska meningsriktningar i riksdagen under senare år, synes det vara riksdagens skyldighet att vidtaga åtgärder, ägnade att främja en lösning, som ur rättvisesynpunkt ter sig mer tillfredsställande. Att lika lön genomförts vad gäller manliga och kvinnliga befattningar i högre lönegrader men att samma rättvisa icke vederfarits dem, som tillhör låglöne- och i vissa fall mellanlönegrupperna, påvisar markant den orättvisa som existerar och som ur demokratisk synpunkt måste betecknas som anmärkningsvärd.

Vi motionärer håller före, att den här förordade objektiva arbetsvärderingen vore ett steg i rätt riktning och att resultatet av en sådan som underlag vid löneförhandlingar vore värdefullt i strävandena att nå en högre grad av rättvisa i det statliga lönesystemet.

Vid behandlingen av en vid 1960 års riksdag av fröken Wetterström väckt likalydande motion visade andra lagutskottet mycket positivt intresse och uttalade att det är »uppenbart, att lönesättningen på det statliga området icke alltid motsvarar de med de olika tjänsterna förenade arbetsuppgifterna. Det är därför angeläget att en bättre grundval skapas för en riktigare lönesättning. Härvid skulle en systematisk arbetsvärdering av samtliga tjänster inom det statliga lönesystemet vara av stor betydelse. En sådan arbetsvärdering bör enligt utskottets mening inte inskränkas till tjänsterna i låg- och mellanlönegruppen, eftersom dessa tjänster bör värderas även i förhållande till de högre betalda tjänsterna. Utskottet vill därför tillstyrka motionerna på så sätt, att utskottet förordar en systematisk arbetsvärdering inom hela det statliga avlöningssystemet. Såsom motionärerna framhållit bör denna ske under medverkan av de anställdas intresseorganisationer».

Det är uppenbart, att intresset för i motionen berörda fråga är ständigt stigande, och med hänsyn härtill synes det oss angeläget att frågan änyo väckes.

Med hänvisning till vad i motionen anges hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa, att Kungl. Maj:t skyndsamt måtte under medverkan av berörda förhandlingsparter låta utföra en objektiv arbets-

värdering beträffande tjänster i låglöne- och mellanlönegraderna inom det statliga avlöningssystemet.

Stockholm den 26 januari 1961

Astrid Kristensson

Hans Nordgren

Bo Turesson

Stina Wallerius-Gunne

Eva Karlsson

Dag R. Edlund